

Pobožnost Gospi

Ovaj članak objašnjava štovanje koje katolici iskazuju Majci Božjoj, a koje je započelo u Crkvi u davnim vremenima i koje se živo osjeća i danas. Također govori kako se ovo štovanje prakticira u Opusu Dei.

5.08.2023.

1. Religiozna pobožnost općenito je čin vjere. Poput molitve, to je jedan od unutarnjih čina ove kreposti.[1] Pobožnost je čin volje kojim se ljudi prinose Bogu, predajući se spremno njegovoj službi.

Vanjski čini kreposti vjere uključuju sve što je povezano s javnim štovanjem.[2] Samo se Boga štuje i strogo govoreći pobožnost se iskazuje samo Bogu, ali s pravom se štuje Gospa i sveci, pa se u kontekstu tog štovanja govori o pobožnosti prema Mariji, odnosno o pobožnosti prema određenom svecu itd.

Sveti Toma Akvinski objasnio je da pobožnost koja se iskazuje svecima ne pripada samo njima, nego je u konačnici dana Bogu koji ih je ispunio milošću i svetošću.[3] Štovanje koje se iskazuje Bogu i štovanje koje se iskazuje Gospi i svecima, prikazano je kroz različite pobožnosti, a kao što smo vidjeli one se razlikuju u engleskom jeziku korištenjem različitih izraza: štovanje, koje se daje samo Bogu, i 'pobožnosti', štovanje Gospe i svetaca.

2. Štovanje je dano samo Bogu jer je to način pokazivanja naše ovisnosti o njemu i naše obožavanje njega.

Štovanje mučenika i svetaca, kao i štovanje Gospe, započelo je vrlo rano u Crkvi.

Grčka riječ za vrstu štovanja koje se daje Bogu je latrija. Štovanje koje iskazujemo mučenicima i svecima na grčkom se zove dulija. U slučaju Gospe štovanje se naziva hiperdulija. Te su razlike detaljno proučene na drugom Nicejskom saboru (787. g.), koji je potvrdio legitimnost štovanja slika i napravio razliku između latrija i dulija, a potom i štovanja hiperdulije koje se iskazuje Blaženoj Djevici.

3. Iskazivanje štovanja Gospi vrlo je drevna praksa u Crkvi. Proizlazi iz prepoznavanja činjenice da je ona Majka Božja, Theotokos, i uloge koju joj je Krist dao u djelu spasenja. Gospa je i naša Majka. Zbog toga je

sva čast koja joj se iskazuje uvijek imala jasno kristološko značenje – vjernika vodi Kristu.

Novozavjetni spisi i najranija kršćanska književnost, sve do Nicejskog sabora 325. godine – dakle više-manje do javnog priznanja kršćanstva – ne govore mnogo o ovoj temi. Svi odlomci Evanđelja po svetom Luki, Lk 1,45, 1,48-49, 11,27 i Djela 1,14, smatrani su neizravnim svjedočanstvom pobožnosti prema Mariji u vrlo ranoj Crkvi.

Doktrinarni interes za Gospu i njezinu ulogu u Crkvi, međutim, počinje se pojavljivati u ovom razdoblju - sjetite se, na primjer, dobro poznate paralele između Eve i Marije koju nalazimo kod svetog Justina (oko 100.-165. godine) i svetog Ireneja lionskog (130-202.). To je ujedno i neizravni dokaz štovanja vjernika prema njoj.

Ostali pokazatelji da je Djevica bila prisutna u bogoslužju prvobitne Crkve su uključivanje njezina imena u neke euharistijske molitve koje su došle do nas (na primjer Hipolitova), u neke formule krštenja (opet, vidi Hipolitov obred) i neke drevne pjesme (Salomonove ode, Sibilina proročanstva, itd.).

Također postoje dokazi o zgradama posvećenim Mariji u Palestini i Aleksandriji koje datiraju iz razdoblja prije 400. godine nove ere, a postoje i slike koje se mogu pronaći u katakombama. Poznata je molitva "Sub tuum praesidium" (Pod obranu se tvoju utječemo, sveta Bogorodice..) u jednom egipatskom papirusu koji obično datira nešto prije 300. godine.

4. Drugi vatikanski koncil u 8. poglavlju Dogmatske konstitucije *Lumen gentium* (br. 66–67)[4] govori o časti koja se iskazuje Gospi u Crkvi. Tu se objašnjava da je "Marija

milošću uzdignuta iznad svih anđela i ljudi na drugo mjesto iza svoga Sina, kao presveta Majka Božja, koja je bila uključena u Kristova otajstva: s pravom je se časti posebnim štovanjem u Crkvi" (br. 66).

Lumen Gentium također uči da se čast koja se iskazuje Gospi, iako je tako posebna, bitno razlikuje od štovanja koje se nudi Utjelovljenoj Riječi, Ocu i Duhu Svetom. Istodobno, čast iskazana Gospi jača i podupire štovanje Boga (ibid.). Koncil je također potaknuo sve vjernike na velikodušnost u njegovanju pobožnosti prema Gospi, osobito u liturgiji, te je potaknuo da se "visoko cijene običaji i pobožnosti prema njoj, koje je stoljećima preporučao učiteljski autoritet Crkve" (br. 67).

Pavao VI. napisao je apostolsku pobudnicu, *Marialis Cultus*, 2. veljače 1974., o pobožnosti prema Mariji. U uvodu podsjeća vjernike da je

pobožnost prema Gospi "pokazatelj istinske pobožnosti Crkve. Ta se pobožnost uklapa (...) u jedino bogoslužje koje se s pravom naziva 'kršćanskim', jer vuče svoje podrijetlo i djelotvornost od Krista, nalazi svoj puni izraz u Kristu i vodi po Kristu u Duhu k Ocu."

On također objašnjava da reforma rimske liturgije, a posebno njezinog Općeg kalendara, "omogućuje na prirodniji i tješnje povezani način uključiti spomendan Kristove Majke u godišnji ciklus otajstava njezina Sina" (br. 2).

Ističe da je reforma liturgijskih knjiga pružila pravu perspektivu za viđenje "Blažene Djevice u Kristovu otajstvu, te joj je, u skladu s tradicijom, priznato posebno mjesto koje joj pripada u kršćanskom štovanju kao svetoj Majci Božjoj i dostojnoj Suradnici Otkupiteljevoj" (br. 15), te ističe da je "čašćenje koje

danas sveopća Crkva pridaje Blaženoj Mariji izvedenoj" iz pobožnosti koju joj je Crkva svih vremena iskazivala, s pomnom pažnjom prema istini i s uvijek budnom plemenitošću izražavanja« (ibid.).

Pavao VI. nas podsjeća da je Blažena Djevica također "uzor duhovnog stava kojim Crkva slavi i živi božanska otajstva. Da je Blažena Djevica uzor na tom području proizlazi iz činjenice da je prepoznata kao najizvrsniji uzor Crkve u poretku vjere, ljubavi i savršenog jedinstva s Kristom" (br. 16).

Drugi dio apostolske pobudnice daje neke smjernice za obnovu marijanske pobožnosti. Postavlja četiri obilježja istinske pobožnosti prema Gospi: da je trojstvena, kristološka, Duha Svetoga i Crkvena. Zatim ukazuje na četiri smjera

kojima bi ta obnova trebala ići: biblijski, liturgijski, ekumenski i antropološki.

Treći dio apostolske pobudnice govori o dvjema marijanskim pobožnostima: Anđeo Gospodnji i krunica. Zaključak objašnjava teološku i pastoralnu vrijednost pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji.

Dana 15. kolovoza 1986., u kontekstu obnove liturgije i pobožnosti prema Gospi, Kongregacija za bogoštovlje odobrila je izdavanje Misa Blažene Djevice Marije, zbirke od 46 misa. Cilj mu je bio "promicati ispravnu vrstu pobožnosti prema Majci Božjoj", [5] te je objasnio da razlog za ove mise treba tražiti u "tijesnom sudjelovanju Majke Kristove u povijesti spasenja. Slaveći ulogu Majke Gospodinove u djelu otkupljenja, odnosno njezine privilegije, Crkva prije svega slavi spasenjska djela u kojima je, prema

Božjim planovima, sudjelovala Djevica Marija , s obzirom na Kristovo otajstvo." [6]

Katekizam Katoličke Crkve, objavljen 11. listopada 1992., daje sažeti pregled pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji na br. 971. Citirajući Drugi vatikanski koncil i apostolsku pobudnicu Marialis Cultus, podsjeća nas da je pobožnost prema Mariji svojstvena kršćanskom štovanju; te da se posebno štovanje koje joj se iskazuje bitno razlikuje od štovanja samo Presvetom Trojstvu.

Na kraju kaže da pobožnost prema Blaženoj Gospi dolazi do izražaja u liturgijskim slavljima posvećenima Majci Božjoj i u marijanskim molitvama kao što je sveta krunica.

5. Pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji, koja, kao što smo vidjeli, ima tako duboke korijene u životu Crkve, očito je bila prisutna kroz stoljeća u životima njezine djece i u mnogim

crkvenim ustanovama. I to je prirodno bilo prisutno u životu Opusa Dei i njegovog osnivača. Sveti Josemaria govorio je da je Opus Dei rođen i razvijao se pod Gospinim plaštem.

Gospin majčinski zagovor jasno se vidi u njezinoj pomoći u stvarima koje se tiču kanonskog puta Opusa Dei. Uzastopni kanonski koraci koji su kulminirali 28. studenoga 1982. uspostavom Opusa Dei kao osobne prelature, su se dogodili zahvaljujući Gospi.

Naš se Utemeljitelj stalno obraćao Blaženoj Djevici Mariji za pomoć u prevladavanju poteškoća koje su se javljale na putu do kanonskog rješenja, te joj se povjeravao odlazeći na brojna hodočašća u različita Gospina svetišta u Europi i Latinskoj Americi.

6. Gospi se obraćao kad god je Bog dopustio da dođu doista teške kušnje,

primjerice početkom 1950-ih. Bio je to vrhunac onoga što je nazvao 'protivljenjem dobrih ljudi', koji su djelovali misleći da služe Bogu.[7] "Ne znajući kome bih se mogao obratiti ovdje na zemlji, obratio sam se, kao i uvijek, nebu. 15. kolovoza 1951., nakon, priznajem, pokorničkog putovanja u Loreto, posvetio sam Djelo Preslatkom Srcu Marijinu." [8]

Sveti Josemaria bio je vrlo sretan na povratku s ovog hodočašća, uvjeren da je sve svoje brige ostavio u dobrim rukama. Stalno je govorio: "Cor Mariae Dulcissimum, iter para tutum – Preslatko Srce Marijino, pripremi nam siguran put!" a tako i njegova djeca s njim. Zamolio ih je da od tada to koriste kao stalan oblik molitve.[9] Vjernici Opusa Dei iskoristili su tu istu molitvu, zajedno sa svetim Josemariom i blaženim Alvarom del Portillom, da mole Gospu, "svemoćnu u svojoj prošnji",

za konačno rješenje kanonskog oblika Opusa Dei.

7. Cijeli život svetog Josemarie bio je ispunjen ljubavlju prema Blaženoj Djevici Mariji. Ni u čemu se nije htio isticati kao primjer, osim u ljubavi prema Gospi, koju je žarko ljubio. Gospina ljubav prema njemu bila je jednako jasna, od vremena kada je bio izliječen po zagovoru Gospe od Torrecuidada, kada je imao dvije godine i kada su liječnici htjeli odustati od njega , do 26. lipnja 1975. kada ga je Gospodin uzeo na nebo nakon što je s ljubavlju pozdravio sliku Gospe od Guadalupe u svom uredu.

8. Opus Dei je u biti "marijanski"; to je dio duhovne ostavštine svetog Josemarie. Životi vjernika Opusa Dei bili bi neshvatljivi da ne gaje veliku naklonost prema Majci Božjoj.

Gospa je tu na početku kršćanskog poziva u Djelo: "Budi Marijin i bit ćeš

naš." [10] Gospodin po njezinu posredovanju daje ljudima milost da prihvate svoj poziv. Sveti Josemaria je u svojoj knjizi Kovačnica rekao: "ljubi do bezumlja Majku Božju koja je Majka naša." [11]

Rekao je o svojim posjetima svetištu Naše Gospe od Stupa u Zaragozi „Razlog zašto Bog želi da dođemo u ovo svetište je da, osnaženi razumijevanjem, naklonošću i snagom naše Majke, naša vjera raste, naša nada postaje čvršća i da osjećamo živu brigu da s ljubavlju služimo svim dušama. I, veseli i s novom snagom, dat ćemo se u službu drugima, posvetiti svoj rad i svoj život; ukratko, učiniti sve staze zemlje božanskima." [12]

9. Način da se sve više voli Blažena Gospa je kroz marijanske norme i običaje koji, od jutra do mraka, olakšavaju napore vjernika Opusa Dei da joj se obrate u svim

situacijama. "Započinjemo glasovnim molitvama, koje mnogi od nas izgovaraju još od djetinjstva. Sastoje se od jednostavnih, gorljivih fraza upućenih Bogu i njegovoj Majci, koja je i naša Majka. Još uvijek obnavljam, ujutro i navečer, ne samo povremeno, već uobičajeno, prikazanje koji sam naučio od svojih roditelja: 'Moja Gospo, Majko moja! Tebi se u cijelosti nudim, i kao dokaz moje sinovske ljubavi, posvećujem ti danas svoje oči, svoje uši, svoj jezik, svoje srce...'." [13]

Sveti Josemaria nas također ohrabruje: "Nemojmo se sramiti ponavljati joj kratke molitve tijekom dana. Nema potrebe da ih izgovaramo naglas, možemo ih izgovarati u svom srcu. Kršćanska je pobožnost okupila mnoge od ovih riječi hvale pune ljubavi u litanijama koje prate svetu kronicu. Ali svatko od nas je slobodan smišljati nove i upućivati joj nove hvale, govoreći joj

srcem - sa svetom sramežljivošću koju ona razumije i odobrava – ono što se ne bismo usudili naglas izreći.”[14]

Prema svetom Josemariji, pobožnost prema Gospi dolazi odmah nakon pobožnosti prema Presvetom Trojstvu u nutarnjem životu kršćanina. – Samo je Bog veći od nje. Govoreći o Gospi, rekao je: "Na kraju, preporučio bih da, ako to već niste učinili, sami saznate iz vlastitog iskustva značenje Marijine majčinske ljubavi. Nije dovoljno samo znati da je ona naša Majka već i o njoj tako razmišljati i s njom razgovarati. Ona je vaša majka, a vi ste njezina djeca. Ona vas voli kao da ste joj jedino dijete na svijetu. Tako se i ponašajte se prema njoj: pričajte joj o svemu što vam se događa, poštujujte ju i volite." Nitko to neće učiniti umjesto vas ili kao vi sami, ako to ne učinite sami.

Dajem vam riječ da ćete, ako krenete ovim putem, brzo otkriti svu ljubav Kristovu; i naći ćete se uvučeni u neizreciv život Boga Oca, Boga Sina i Boga Duha Svetoga. Iz toga ćete crpiti snagu da u potpunosti provedete Božju volju u djelo i bit ćete ispunjeni željama da služite svim ljudima. Bit ćeš kršćanin o kakvom si ponekad sanjao: pun djela ljubavi i pravde, sretan i jak, pun razumijevanja prema drugima i zahtjevan prema sebi.”[15]

[1] Sveti Toma Akvinski, Summa Theologiae, II-II, q.82, a.1.

[2] Ibid II-II, q. 81,5.

[3] Ibid II-II, q.82,2 ad 1.

[4] II. Vatikanski koncil, Dogmatska konstitucija, Lumen Gentium:

66. Marija je milošću uzdignuta iznad svih anđela i ljudi na drugo mjesto iza svoga Sina, kao presveta Majka

Božja koja je bila uključena u Kristova otajstva: s pravom je časti posebnim štovanjem u Crkvi. Od najstarijih vremena Blažena je Djevica častila se naslovom Majke Božje pod čiju se zaštitu vjernici zajedno utječu u molitvi u svim svojim nevoljama i potrebama. U skladu s tim, nakon Efeškog sabora, došlo je do značajnog porasta štovanja Božjeg naroda prema Mariji, u štovanju i ljubavi, u zazivanju i nasljedovanju, prema njezinim vlastitim proročkim riječima:

"odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom, jer velika mi djela učini Svesilni" (Lk 1,48). To se štovanje, koje je oduvijek postojalo u Crkvi, uza svu svoju jedinstvenost, bitno razlikuje od klanjanja, koje se jednako iskazuje Utjelovljenoj Riječi i Ocu i Duhu Svetome, i koje je najpogodnije. Različiti oblici pobožnosti prema Majci Božjoj, koje

je Crkva odobrila u granicama čvrstog i pravovjernog nauka, prema raspoloženju i shvaćanju vjernika, osiguravaju da, dok se časti Majka, Sin po kojemu sve postoji (usp. Kol 1,15-16) i u kojemu se Ocu svidjelo da prebiva sva punina (usp. Kol 1,19) bude s pravom poznat, ljubljen i glorificiran i njegove se zapovijedi poštuju.

67. Sveta sinoda pomno naučava ovaj katolički nauk i ujedno opominje svu djecu Crkve da se velikodušno njeguje štovanje, osobito liturgijsko štovanje Blažene Djevice, i da se visoko cijene običaji i pobožnosti prema njoj, koje je stoljećima preporučivala učiteljska vlast Crkve, te da se ti dekreti, koji su bili dani na početku, koji se odnose na slike štovanja Krista, Blažene Djevice i svetaca, pobožno poštivaju . Ali snažno potiče teologe i propovjednike Božje riječi da budu oprezni i suzdrže se koliko od lažnog

pretjerivanja koliko i od suviše kratkog stava u razmatranju posebnog dostojanstva Majke Božje. Slijedeći proučavanje Svetoga pisma, otaca, učitelja i crkvene liturgije, te pod vodstvom crkvenog učiteljstva, neka ispravno ilustriraju dužnosti i povlastice Blažene Djevice koje se uvijek odnose na Krista, izvor svake istine, svetosti i pobožnosti. Neka se pažljivo suzdrže od svega što bi riječju ili djelom moglo dovesti odijeljenu braću ili bilo koga drugoga u zabludu o pravom nauku Crkve. Neka vjernici osim toga upamte da se istinska pobožnost ne sastoji niti u jalovoj ili prolaznoj ljubavi, niti u izvjesnoj ispraznoj lakovjernosti, nego proizlazi iz prave vjere, po kojoj smo dovedeni do prepoznavanja izvrsnosti Majke Božje i potaknuti na sinovsku ljubav prema našoj Majci i na nasljedovanje njezinih vrlina."

[5] Mise Blažene Djevice Marije, Praenotanda, sv. I, str. 11.

[6] Mise Blažene Djevice Marije,
Praenotanda, sv. I, str. 13.

[7] Vidi Fuenmayor, Gomez-Iglesias i
Illanes, Kanonski put Opusa Dei,
Scepter / Teološki forum srednjeg
zapada, 1994., str. 84.

[8] Sveti Josemaria, usp. Vazquez de
Prada, Utemeljitelj Opusa Dei, sv. 3,
Božanski putevi na Zemlji, 2005., str.
143.

[9] Ibid.

[10] Sveti Josemaria, Put, br. 494.

[11] Sveti Josemaria, Kovačnica, br.
77.

[12] Sveti Josemaria, "Recuerdos del
Pilar", objavljeno u El Noticiero de
Zaragoza, 11. listopada 1970.

[13] Sveti Josemaria, Prijatelji Božji,
br. 296.

[14] Sveti Josemaria, Prijatelji Božji,
br. 293.

[15] Sveti Josemaria, Prijatelji Božji,
br. 293.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/poboznost-gospi/](https://opusdei.org/hr-hr/article/poboznost-gospi/)
(27.03.2025.)